

Momenter fra Statped nord angående felles høringsuttalelse fra Statped.

«Levekår og tiltak for mennesker med utviklingshemming»

I det følgende har vi primært fokusert på forhold vedr skole og arbeid. Dette fordi de kanskje største utfordringene har vi på dette området.

I redegjørelsen for ansvarsreformens intensjoner, vises det til normaliseringsbegrepet. Her anser vi det som viktig at begrepet knyttes til borgerlige rettigheter, og ikke til en rent faglig tilnærming. Slik som den sosialpolitiske tenkning siden St. meld 88 (66/67) har sett på funksjonshemningen som mangelfull tilpasning mellom individ og samfunn, er det denne definisjonen, og en slik tilnærming som ligger til grunn for seinere reformer knyttet til områder som før tilhørte særomsorgen. Som Berit Ås omtalte dette for mange år siden: «definert ut av faget og over i politikken». Eller som det står i St. meld 23 1977/78 «Funksjonshemmede i samfunnet» vedr funksjonshemmingsbegrepet: årsaker og løsninger som finnes gjennom tiltak av samfunnsmessig og politisk karakter». Slik sett har reformen perspektiver som går langt utover det som for eksempel Wolfensberger definerer inn i forhold til normaliseringsbegrepet, «gjøre så likt som mulig», til å innebære samfunnets vanlige tiltak (inklusive samfunnets tjenestetilbud på ulike områder), trår inn i stedet for særomsorg. Det er først da at man kommer lenger enn å gjøre eksempelvis botilbud for utviklingshemmede mest mulig lik botilbud for alle andre, eller sagt på en annen måte: En kamuflering av særomsorgsinstitusjonen slik at den ser mest mulig ut som annen bolig. Det er det politiske aspektet som må trekkes inn i forhold til å gi gode tilbud i barnehage og utdanning, arbeid, helse, bolig og fritid.

Det at gjennomsnittlig levealder har økt kraftig for utviklingshemmede, gir indikasjoner på at reformen som sådan er riktig, og at hovedretningen for det som har skjedd har vært riktig. Det står ikke i motsetning til at man bør se nærmere på enkeltområder. Et nært samarbeid med NFPU (Nå NFU) har også vært fruktbart for å utvikle en best mulig praksis.

I Høringsnotatet er beskrivelsen i stor grad dekkende ved beskrivelsene for hvordan ting fungerer innenfor de ulike sektorene. Men det er presiseringer som er svært viktige og nødvendige. Eksempelvis er det viktig med en presisering av at universell utforming innebærer også at man må tilrettelegge for intellektuelle og kognitive funksjonsnedsettelse.

Mye kunne vært sagt og gjort vedr deltagelse i politikk og samfunnsliv for utviklingshemmede. Vi nøyer oss her med å vise til «Empo TV» og «Klar tale» som gode eksempler på medier som fungerer godt for mange utviklingshemmede, men vi vil også påpeke at brukermedvirkning ikke nødvendigvis gir et godt brukerperspektiv.

Målsetningene ved våre barnehagetilbud og utdanningstilbud er gode, samtidig er det en tendens til svekkelse av PP-tjenesten mange steder. Denne svekkelsen består i at det er en tendens til dannelse av små kommunale PP-tjenester, som rent faglig står mindre rustet enn før. Disse har også en tendens til være mindre attraktive for godt skolerte fagfolk enn tidligere. Noen steder innføres også egne PP-tjenester for enkeltskoler, hvilket også gir grunn til sette spørsmål ved habilitetsforholdene når sakkyndig tilråding skal utformes. Vi er av den oppfatning at en generell svekkelse av PP-tjenesten, svekker samtidig rettssikkerheten for utviklingshemmede og andre grupper som har større faglige hjelpebehov i barnehager og skoleverk. Det er positivt å gi en etter- og videreutdanningsstrategi for PP-tjenesten, men etter vår oppfatning bør det også vurderes å sette

noen rammekrav til tjenesten, slik at man ikke fyller opp med kompetanse fra den ene siden samtidig som enkelte disposisjoner som gjøres rundt omkring svekker PP-tjenesten i den andre. I dette ser vi en sammenheng med rammer for kommuneøkonomien, samtidig som disse rammene også får betydning for avsetting av ressurser for det skoletilbudet som en del utviklingshemmede får.

Å forstå og bli forstått blir grunnleggende for å kunne ha samspill med andre. For en del utviklingshemmede vil det være behov for supplerende kommunikasjons hjelp. Siden ASK er kommet med i forhold til opplæringsloven blir det viktig at man setter av ressurser til de som har det pedagogiske ansvaret slik at de får tilegnet seg kunnskap om ASK. (Alternativ og supplerende kommunikasjon.

Høringsnotatet gir for øvrig mange gode beskrivelser av aktuelle tiltak i undervisningssektoren.

Som det står i Høringsnotatet så slo Stortingsmeldinger fast at sysselsettingspolitikken for utviklingshemmede skulle være arbeidsmyndighetenes ansvar alene. Praksis de siste åra har vist at budsjettene på det statlige området har blitt svekket. Det har ført til at vi har fått en overgang til en kommunalisering og dermed en vilkårlighet (underlagt variasjoner i den enkelte kommunes økonomi) i arbeidstilbud for utviklingshemmede.